

בדיקות של המכון לרפואה ספורטיבית
גילו ממצאים סנסציוניים חסרי תקדים

סמים בליגה הלאומית

נטילת מנת שתן

דויד לביא, כדורגלן מכבי נתניה, נראה מטיל שתן לתוך בקבוק זעיר. במסגרת הבדיקות לגילוי כדורגלנים נוטלי סמים, שהחלו לפני כשבועיים וחצי, לביא היה הכדורגלן היחיד מבין ארבעה שעמם נימנו גם ישראל חגי' ממכבי נתניה, אלי פוט ואבנר גולסה מהפועל כפר סבא, שהבדיקות לא העלו שהוא נוטל סמים. משמאל נראה דוקטור מרק רוסנובסקי, מן המכון לרפואה ספורטיבית השייך להתאחדות הכדורגל, בתמונה למעלה: דויד לביא מגיש את מנת השתן לרופא ההתאחדות לכדורגל.

הבלגי סימונסון, נמצאה כמות גדולה של אמפיטמינים.

סם זה מעלה מייד את לחץ-הדם, מגביר את קצב הנשימה, גורם לתחושה של כושר גופני מעולה ומעניק חדוות-חיים מרור. ממת, ניכרות גם הפגיעות בשינה עד כדי חיוניות, והדבר עלול לגרום הפרעות נפשויות (פסיכוזה). עד כדי דיכאון עמוק. את הסם, נוחגים ליטול כשלוש-ארבע שעות לפני המישחק.

הבדיקה מתבצעת כך: מנות-השתן ש-נלקחות מהספורטאים מובאות כשהן סגורות ומטוהרות למעבדה במכון הפתולוגי. במכון קיימים שלושה מכשירים הבודקים את נוכחות האמפיטמינים. הראשון קרוי ספקטרו-פוטומטר. זהו מכשיר אופטי, הי נותן תיאור גרפי שונה לכל חומר כימי שכן, לכל סם עקומה המייחדת לו. המכשיר מחולק לשני חלקים: לחלק הראשון שופכים סמ"ק אחד של שתן, והוא בודק את השתן בעזרת גלי-אור, ומזין את המכשיר השני, המוציא מתוכו תיאור גרפי (או עקומה). את הסם מזהים לפי העקומה המייחדת לסם שפולט החלק השני.

המכשיר השני קרוי כרומוטוגרף. יוצקים לתוכו אלפית סמ"ק שתן באמצעות מזרק. החומר נשפך ומשך השריפה נמדד. משך-זמן זה מהווה אף הוא אחד מסרי מנייה-יכר של הסם, שכן לכל חומר כימי

ששני רופאיו הם יוצאי מדינות מיוחדות. ומודעים לתופעת נטילת הסמים על-ידי ספורטאים שם, הטיל איפול מוחלט על מועד הבדיקה.

הבדיקות הראשונות היו אמורות להיערך במחזור ה-17 בליגה הלאומית. אולם ביגלל ידיעה שפורסמה באחד הצהרונים, שלפיה יתקיימו הבדיקות במחזור ה-17, ביטלו הרופאים את המועד שנקבע מלכתחילה, ודחו אותו למחזור ה-24, כדי לשמור על גורם-האפתעה.

סכנות

האמפיטמינים

הם עצימו מופיע בצורת כמוסה (גלולה). גם נטילת גלולה אחת ביל-בד מותירה עקבות בבדיקת-שתן מדוק-דק. הסכנה העיקרית של הסם היא ההתמכרות, והסכנה המידית היא הפגת העיניים, שהיא מנגנון-האזקה של הגוף המתריע על חריגים גופניים. בהיעדר מניגון-האזקה שלו פועל הגוף במאמץ-יתר, ללא כל יחס ליכולתו הממשית, ומי רחפת עליו סכנה ממשית. כך, למשל, מצאו בעבר רוכבי-אופניים אחדים את מותם במירוץ-האופניים המראטוני הנקראים טורידה-פראנס. בניתוח שלאחר הי מות שנעשה בגופתו של רוכב-האופניים

נצל מאסון הירידה לליגה הארצית. מזה שנה וחצי, מאז נפתח המכון לרפואה ספורטיבית הכפוף להתאחדות לכדורגל, הגיעו אל שני הרופאים העובדים בו — מרק רוסנובסקי וויקטור ארו — שמועות רבות כאלה. במיקרה אחד, לפני כשנה, דיווח רוקח המעורה בחיי הכדורגל בישראל, כי חברי-הנהלה של קבוצת-פרבר תל-אביבית קנה אצלו כמות גדולה של כדורי-מרק מסוג אמפיטמיין. הרוקח סיפר זאת במיקרה, שבוועת אחדים אחרי ביקורו של חברי-הנהלה בבית-המרקחת שלו. כשיקשו מהרוקח את מירשם התרופות, הוא טען שלא טרח לשמור אותו תקופה כה ארוכה.

לא היתה זו הפעם הראשונה שבישר ראל נערכות בדיקות כאלה. אצל רוכבי אופניים ישראלים נערכו כבר בדיקות שתן דומות, שבוועת על ידי המכון הפתולוגי. בניגוד לכדורגלנים, אומר ד"ר ג'ורג' תאג'ר, ראש אחת המעבדות במכון הפתולוגי באבירכביר, "לא מצאנו מעולם, שרוכבי-אופניים בישראל נטלו סמים-מרק".

בעיית נטילת סמים-המרצה החריפה ב-אולימפיאדות האחרונות. בשנת 1960, בי אולימפיאדת רומא, החל הצוות הרפואי של הוועד האולימפי מבצע בדיקות-שתן, שמטרתן לגלות נוטלי סמים כאלה. כבר באולימפיאדת מכסיקו נתגלו ספורטאים שנטלו סמים-מרק. העובדה שאולימפיאדת מכסיקו נערכה במקום גבוה, היא שהגיעה את הצוותים המדעיים-רפואיים של המדינות המפותחות להורות לספורטאיהן ל-השתמש בסמים-מרק שונים, במטרה להיתגבר על קשיי הנשימה באוויר הקלוש.

באולימפיאדת מינכן, ב-1972, גילו כי השחיין האמריקאי שזיכה את ארצו במדליית-זהב ב-100 מטר חזה, נטל סמים-מרק. תחילה הוא טען שנטל גלולות נגד מחלת הקצרות, אולם משנתגלתה האמת הוא הושעה מייד, ומדליית-הזהב נטלה ממנו.

בהשראת האולימפיאדות התקיימו, בי שנה וחצי האחרונות, שיחות בין המכון לרפואה ספורטיבית לבין הדוקטור ג'ורג' תאג'ר מהמכון הפתולוגי בנושא עזיבת בדיקות-השתן, במטרה לגלות כדורגלנים נוטלים סמים. המכון לרפואה ספורטיבית

ע 7 מישטח הרשא התרצו ארבי עה כדורגלנים שהפגינו כושר גופני למעלה מן הממוצע. הארבעה — אלי פוט ואבנר גולסה מהפועל כפר-סבא, וישראל חגי' ודויד לביא ממכבי נתניה — ניראו מסיימים את המישחק באותו קצב מסחרר שבו החלו אותו.

העובדה שארבעת הכדורגלנים קיימו במשך כל 90 הדקות של המישחק קצב מהיר ואחיד, עוררה מייד את חשדם של שני רופאי המכון לרפואה ספורטיבית, ד"ר ויקטור ארו וד"ר מרק רוסנובסקי, שבאו למיגרשה של מכבי נתניה כדי לערוך, לראשונה בתולדות הכדורגל הישראלי, בדיקות של שימוש בסמים-מרק.

עם תום המישחק, שנערך לפני שלושה שבועות בין מכבי נתניה להפועל כפר-סבא, נטלו שני הרופאים מנת-שתן מכל אחד מארבעת הכדורגלנים שגילו כושר גופני בולט. התוצאות המעבדתיות, שי-הגיעו מן המכון הפתולוגי, הדחימו אפילו את הדוקטור רוסנובסקי ואת עמיתו, ארו. לא היה ספק: הכדורגלנים, חוץ מלביא, נטלו סמים-מרק!

אם עד כה נהגו קבוצות שונות להשיג ניצחונות בדרך של קניית מישחקים וקניו ניות למיניהן, הרי בעונה האחרונה צצה שיטה מתוחכמת חדשה בכדורגל הישראלי. עד כה היתה שיטה זו רק בגדר ליחששים ושמעות. הסם שנתגלה במנות השתן שנלקחו מהכדורגלנים הוא מסוג אמפיטמיין, הנחשב כסם מסוכן ורעיל, גורם למותו של האדם הנוטל אותו, וזהו אותו סם-מרק שנתגלה במנות-השתן שונלקחו מ-מחבלים אחדים שנתפסו תוך ניסיון לחדור לישראל.

הבדיקות נערכו

בהפתעה

אחד השיקולים שהינחו את הרופאים לבצע בדיקות-שתן דווקא במישחק בין הפועל כפר-סבא למכבי נתניה, נבע משמועות שהגיעו לאוזניהם של הרופאים, שלפיהן נוטלים כדורגלנים מקבוצות ה-תחתית בליגה הלאומית — כמו זו של הפועל כפר-סבא — סמי מרק, במטרה להפגין יכולת גבוהה על המיגרש ולהי-